

To Cite This Article: Aydınöz, D., Demirbaş, İ. & Demir, B. D. (2020). Classroom teachers' opinions on gaining gains related to direction and direction finding in primary school students. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 41, 59-72.

Submitted: July 31, 2019

Revised: September 08, 2019

Accepted: September 18, 2019

CLASSROOM TEACHERS' OPINIONS ON GAINING GAINS RELATED TO DIRECTION AND DIRECTION FINDING IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Öğrencilerine Yön ve Yön Bulma ile İlgili Kazanımların Kazandırılmasına İlişkin Görüşleri

Duran AYDINÖZÜ¹

İbrahim DEMİRBAŞ²

F. Betül DEMİR³

Öz

Araştırmanın amacı, ilkököl öğrencilerine yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmektir. Araştırma, nitel araştırma modeli ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu Kastamonu ilinde görev yapmakta olan 35 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veriler yapılandırılmış açık uçlu görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin yön kavramını tanımladıkları görülmektedir. Öğretmenler yön ve yön bulma ile ilgili konuların en fazla sosyal bilgiler dersinde ele aldıkları; yön bulma tekniklerinden en fazla pusulayı kullandıkları; öğrencilerin ise güneşi kullandıkları tespit edilmiştir. Öğretmenler yön öğretimi kapsamında en fazla teknolojik aletler ile haritaya başvurduklarını; yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasında karşılaşılan engellerin başında konunun soyut olması ve yön kavramlarının öğrenciler tarafından karıştırıldığını belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin kroki çizmede zorlandıklarını ifade edilmektedir. Sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin etkin olduğu faaliyetlerin yapılması, yön bulma etkinliklerinin diğer derslerle ve günlük hayatla ilişkilendirmesi, yön bulma ile ilgili öğretmen yeterliliklerini artırılması gibi önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yön, Yön Bulma, İlkokul Öğrencileri, Öğretmen Görüşleri

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of primary school students towards classroom teachers in order to gain direction and direction gains. The research was conducted with a qualitative research model. The study group consists of 35 classroom teachers working in Kastamonu province. The data was collected in a structured open-ended interview form. The data obtained were analyzed by content analysis. As a result of the research, it is seen that teachers define the concept of direction. It was determined that the teachers dealt with the most topics related to direction and direction finding in social studies courses; they used the most compass in their direction finding techniques; and the students used the sun. Teachers stated that they applied to the map with the most technological tools in the direction teaching; that the subject is intangible and the concepts of direction are confused by the students at the beginning of the obstacles encountered in gaining the gains related to direction and direction finding. In line with the results, suggestions such as carrying out activities in which students are active, linking direction finding activities with other courses and daily life, and increasing teacher competencies related to finding direction were included.

Keywords: Direction, Direction Finding, Primary School Students, Teachers' Opinions

¹ **Correspondence to:** Prof. Dr., Kastamonu University, Faculty of Education, Centrum, Kastamonu, TURKEY., <https://orcid.org/0000-0003-2777-0024>, daydinozu@kastamonu.edu.tr

² Ph.D. Student., Kastamonu University, Faculty of Education, Centrum, Kastamonu, TURKEY., <https://orcid.org/0000-0002-8692-1059>, idemirbas28@gmail.com

³ Ph.D. Student., Kastamonu University, Faculty of Education, Centrum, Kastamonu, TURKEY., <https://orcid.org/0000-0002-3573-6160>, betul_bd@hotmail.com

GİRİŞ

Eğitim bilgi, beceri ve değer aktarma sürecidir. Beceri, eğitim sürecinde elde edilebilecek önemli kazanımlardan olup, eğitim ve öğretimin vazgeçilemez ürünüdür. Öğrencilere eğitim öğretim yoluyla eğitim hayatlarında temel becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir (Dönmez ve Yazıcı, 2008). Beceri, kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneğidir (TDK, 2019). Eğitim ve öğretim ile kazanılan beceriler, öğrencilerin hem okulda hem de hayat boyu kullanabilecekleri yeteneklerdir. Öğrenciler, nesnelere, olaylar ve materyaller ile ilgili durumları değerlendirmede ve karar verme durumunda becerileri kullanırlar (Ünlü ve Yıldırım, 2017).

Bireylerin hem okulda hem de hayat boyu kullanabilecekleri beceriler bulunmaktadır. Bu becerilerden biri de mekân algılama becerisidir. Bireylerin günlük hayatta bulunduğu konumu belirleyebilme, rota ve yön tayini, bulunduğu mekân ile ilgili coğrafi bilgileri kavrayabilme gibi bilgilerin bilinmesi ve insanın yaşadığı çevreye uyum sağlaması için mekân algılama becerisini edinmesi önem taşımaktadır (Safi, 2010). Coğrafi beceriler içerisinde yer alan mekân algılama becerisini edinmeyi sağlayan yer ve yön bulma her türlü mekânsal analiz için ön koşuldur. Çünkü gezegendeki her yer, mesafe, topoloji ve çevre yön kullanılarak tanımlanabilir (Gersmehl ve Gersmehl, 2006). Hizmet odaklı bir dünyada, insanların yaşamları boyunca yer ve yön bulma bilgisine ihtiyaçları vardır. Otele gitmek, havaalanına gitmek, toplantıya katılmak, uçağa binmek, taksiye binmek kısaca bir yerden bir yere gitmek için yer ve yön bulma bilgisine her zaman ihtiyaç duyulur (Dunn, 2011). Yön bulma bilgisinin gelişmesi mekânsal becerilerin gelişmesiyle ilişkilidir. Öğrencilerde mekân algılama becerisi geliştikçe öğrenciler yaşadığı çevre dışında da yerlerin olduğunu farkına varır. Böylece öğrenciler birbirinden ayrı yerlerin benzer ve farklı özelliklere sahip olduklarını bilerek, varlıklar arasındaki ilişkiyi kolayca kavrayabilir (Sönmez, 2010).

Yön, belli bir noktaya göre olan yer, taraf; bir şeyin belli bir noktaya baktığı yan, veçhe; bir yere gitmek için izlenen yol, istikamet (TDK, 2019); kişinin kendi çevresindeki yerini belirleme yeteneğidir (Demiralp, 2006). Yaşamda sıklıkla ihtiyaç duyulan, harita becerilerinin temelini oluşturan yön bulma ise bir başlangıç noktası ve bir hedef nokta arasındaki patika ya da rotayı belirleyip takip etme süreci (Başoğlu, 2007); bir dağa veya tepeye, bir yapıya ya da yeri belli herhangi bir nesneye göre yerin ve yönün saptanması olarak tanımlanmaktadır (Koç ve Aksoy, 2009). Yön bulma bilinçli gerçekleşen ve farkındalık içeren hedef yönelimli bir eylem olması ve zihinsel süreçleri içermesi sebebiyle öğretimi gereken bir beceri olarak düşünülmelidir (Yaylacı, 2016). Yönle ilgili kavramların öğretilmesi için içselleştirilmesi ve yaşamda uygulanması gerekmektedir (Demiralp, 2006). Örneğin kişilerin bir yerden başka bir yere kaybolmadan gidebilmeleri; araçlar ile seyahat ederken en kısa ve trafiğin daha az olduğu yolları tercih edebilmeleri; iyi bir adres ve yol tarif edici olabilmeleri için yön bulma ve harita kullanma becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Bu örnekten hareketle bireylerin yön bulma ve harita kullanma becerilerine sahip olmaları onlara sosyal ve ekonomik olarak birçok yönden yarar sağlayacağı söylenebilir (Tuna, Demirci ve Gültekin, 2012). İnsanlığın tarihsel gelişimi ile birlikte yön bulma yöntemleri de gelişmiş ve çeşitlenmiştir (Kuzey, 2017). Bu yöntemler doğal yön bulma yöntemleri ile bir araç yardımıyla yön bulma yöntemleri biçiminde sınıflandırılarak Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1: Yönleri Bulma Yöntemleri	
Doğal Yön Bulma Yöntemleri	Araç Yardımıyla Yön Bulma Yöntemleri
Güneş	Gölge Çubuğu
Kutup	Mezarlık
Yosun	Saat
Karıncanın yuvası	Pusulula
	GPS (Küresel Yer Belirleme Sistemi) Teknolojisi

Tablo 1’de görüldüğü üzere yönleri bulmak için çeşitli yöntemlere başvurulmaktadır. Bu yöntemler öğrencilere ilkokuldan itibaren çeşitli derslerde öğretilmektedir. Yön bulma, okul öncesi döneminden başlayarak, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim sonuna kadar öğretim programları ile kazandırılmaktadır. İlkokul döneminde mekânla ilgili olan mesafe, yön, mekânsal ilişki gibi kavramlar öğretilmektedir. 2018 Hayat Bilgisi ve 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında beceriler, programının temel öğelerinden biri olarak görülmektedir (MEB, 2018a; MEB, 2018b). 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programında 1-3. sınıf düzeyindeki 23 beceri içerisinde mekân algılama becerisi ile 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında 4-7. sınıf düzeyindeki 27 beceri içerisinde yer alan harita okuryazarlığı, konum analizi ve mekân algılama becerileri coğrafi becerilerdir (Çiftçi ve Akça, 2019). Bu becerilerin alt boyutu içerisinde yön ve yön bulma bulunmaktadır. Çünkü bireyler yön ve yön bulma bilgileri sayesinde mekâna dair bilgileri zihinlerinde anlamlandırarak mekânı daha iyi algırlar (Kuzey ve Değirmenci, 2019). Böylece Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında yer alan bu becerilerin öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmaktadır. Yön ve yön bulma yöntemleri Tablo 2’de belirtilen kazanımlar çerçevesinde ilgili derslerde öğretildiği gösterilmektedir.

Tablo 2: Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında Yer Alan Yön Bulma ile İlgili Kazanımlar

Sınıf Düzeyi	Ders	Kazanım
1	Hayat Bilgisi	Sınıfının okul içindeki yerini bulur.
1	Hayat Bilgisi	Evinin yerini tarif eder.
2	Hayat Bilgisi	Okulunun yakın çevresini tanıtır.
2	Hayat Bilgisi	Güneş'i gözlemleyerek yönleri gösterir.
3	Hayat Bilgisi	Sınıfının ve okulunun krokisini çizer.
3	Hayat Bilgisi	Evinin bulunduğu yerin krokisini çizer.
3	Hayat Bilgisi	Doğadan yararlanarak yönleri bulur.
4	Sosyal Bilgiler	Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.
4	Sosyal Bilgiler	Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.

Tablo 2 incelediğinde Hayat Bilgisi Öğretim Programında yön ve yön bulma ile doğrudan ilişkili 1. ve 2. sınıf düzeyinde ikişer kazanımın, 3. sınıf düzeyinde üçer kazanımın, 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında iki kazanımın, toplamda ise dokuz kazanımın yer aldığı görülmektedir.

Ülkemizde yön ve yön bulma yöntemlerine ilişkin olarak Demirkaya, Çetin ve Tokcan (2004) 4. sınıf öğrencilerine yön kavramının öğretilmesinde uygulanabilecek metotları; Karatekin (2006) 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yön ve yön bulma yöntemleri konusunun çoklu zekâ kuramına göre öğretimi; Tuna ve arkadaşları (2012) toplumdaki yön ve konum bulma gibi temel harita becerilerinin ne düzeyde yerleşmiş olduğunu belirlenmesi; Yaylacı ve Aksoy (2017) zihinsel yetersizliğe sahip 6. sınıf öğrencilerine yön bulma becerisinin kazandırılması; Kuzey (2017) Cumhuriyetin ilanından günümüze ilkökul Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında harita ve yön okuryazarlığının incelenmesi; Akkuş ve Kuzey (2018) ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin harita ve yön becerilerine sahip olma ve bu becerileri yaşama aktarabilme durumlarının tespitine yönelik çalışmalar ortaya koymuşlardır. Çalışmaların sınırlı olması nedeniyle sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerine yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik olarak bu çalışma yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerine yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasına ilişkin görüşlerini belirlemeye yöneliktir. Amaç doğrultusunda "Sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerine yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasına yönelik görüşleri nelerdir?" sorusu araştırmanın problem sorusunu oluşturmaktadır. Bu temel problem çerçevesinde aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

- Öğretmenlerin yön kavramına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmenler yönleri hangi derslerde öğretmektedir?
- Öğretmenler yön bulma tekniklerinden hangilerini öğretmektedir?
- Öğretmenlere göre öğrenciler yön bulma tekniklerinden hangilerini uygulamaktadır?
- Öğretmenler öğrencilerin yön bulma yeteneklerini geliştirmek için hangi araç gereçleri kullanmaktadır?
- Öğretmenler yön bulma ile ilgili kazanımları kazandırırken karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- Öğretmenlere göre öğrenciler kroki çizerken karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli nitel araştırma ile yürütülmüştür. Nitel araştırma, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 41). Nitel araştırma deseninde, bireylerin yaşamlarını nasıl yorumladığı, dünyalarını nasıl inşa ettikleri ve deneyimlerine ne anlam kattıkları ortaya koyulmaktadır (Merriam, 2013). Öğretmenlerin öğrencilere yön bulma ile ilgili kazanımları nasıl kazandırdıklarını ortaya koymak amacıyla nitel araştırma modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Kastamonu il merkezinde 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmada görüşme yapılacak öğretmenler belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabılır durum örnekleme kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2016) kolay ulaşılabılır durum örnekleme tekniğini, araştırmaya hız ve pratiklik kazandırarak, araştırmacıya yakın ve erişilmesi kolay olan bireylerin seçilmesi olarak ifade etmektedir. Bu doğrultuda çalışmaya katılacak bireylerin sınıf

öğretmeni olmaları ile araştırmacıların araştırma alanına yakınlığından öğretmenlerin Kastamonu ilinde görev yapıyor olmaları katılım ölçütü olarak belirlemiştir. Çalışma grubunun demografik bilgileri Tablo 3'te sunulmaktadır.

Cinsiyet	f
Kadın	29
Erkek	6
Yaş	f
20-27	1
28-35	7
36-42	13
42 yaş ve üzeri	14
Öğrenim durumu	f
Ön Lisans	4
Lisans	29
Yüksek Lisans	2
Mesleki deneyim	f
1-7	5
8-14	8
15-22	10
23 yıl ve üzeri	12
Toplam	35

Tablo 3'te katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bilgilere göre katılımcıların 29'u kadın, 6'sı erkektir. Katılımcılardan 1'i 20-27 yaş arasında, 7'si 28-35 yaş arasında, 13'ü 36-42 yaş arasında, 14'ü 42 yaş ve üzeri yaş arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların öğrenim durumlarına ilişkin bilgiler incelendiğinde 4'ü ön lisans, 29'u lisans, 2'si yüksek lisans düzeyinde öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. Katılımcıların 5'i 1-7 yıl, 8'i 8-14 yıl, 10'u 15-22 yıl, 12'si 23 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir. Bu bağlamda katılımcıların genel olarak tecrübeli öğretmenlerden oluştuğu söylenebilir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Çalışmada sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerine yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasına ilişkin görüşlerini derinlemesine inceleyebilmek amacıyla, araştırmacılar tarafından yapılandırılmış açık uçlu görüşme formu hazırlanmıştır. Yapılandırılmış görüşme, görüşülen bireylerin verdikleri bilgiler arasındaki paralelliği ve farklılığı saptayarak, karşılaştırmalar yapılmasına imkân vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Görüşme formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda katılımcıların kişisel bilgileri, ikinci kısımda ise görüşme soruları yer almaktadır. Görüşme formu toplam yedi açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Ardından hazırlanan sorularla ilgili bir Coğrafya eğitimcisi, bir Sosyal Bilgiler eğitimcisi ve bir Fen Bilimleri eğitimcisi tarafından uzman görüşü alınarak görüşme formunun geçerliliği sağlanmıştır. Uzman görüşü doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak, forma son şekli verilmiştir. Hazırlanan görüşme formu (çalışma grubu dışından) 2 sınıf öğretmenine ön uygulama yapılarak güvenilirliği sağlanmıştır. Ön uygulama sonrası, görüşme sorularına son şekli verilmiştir. Araştırmada kullanılan veriler yazılı olarak, yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Katılımcılara toplam yedi soru sorulmuştur. Veriler ise 1 Mayıs 2019 ile 2 Haziran 2019 tarihleri arasında toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde nitel verileri olarak temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemeye yönelik herhangi bir nitel veri indirgeme ve anlamlandırma çabası girişimleri amaçlanmaktadır (Patton, 2014: 453). Bu çerçevede içerik analizi ile veriler derinlemesine incelenerek temalara ayrılıp her soru için ayrı ayrı gruplandırılarak frekans değerleri verilmiştir. Veriler görüşme formu cevap metinleri bilgisayar ortamında yazılı şekilde aktarılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda elde edilen verilerden doğrudan alıntılar kullanılarak, araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın etiği açısından öğretmenlere cinsiyet ve numaralar yardımıyla kodlamalar verilmiştir. Veriler analiz edilirken öğretmenlere KÖ1 (Kadın öğretmen 1), EÖ1 (Erkek öğretmen 1) olarak kodlanmıştır. Verilerin analiz süreci elde edilen verilere sadık kalınarak yürütülmüştür. Analizler ikinci bir araştırmacı tarafından da incelenerek yer alan kodlamaların güvenilirliği sağlanmıştır. Araştırmacıların incelemeleri sonucunda Miles ve Huberman 'ın (1994) nitel veri analizlerine yönelik önerdiği güvenilirlik formülü "[Güvenirlik = Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100]" kullanılmıştır. Hesaplama sonucunda "Güvenirlik = %80" olarak tespit edilmiştir. Güvenirlik hesaplamasının %70'in üzerinde çıkması sonucunda, araştırmanın veri analizinin güvenilir olduğu kabul edilmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Uyuşum gösteren kodlar temalara ulaşmada kullanılarak tablolarda yer verilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerine yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan görüşmelerin analiz edilmesi ile ortaya çıkan sonuçlar aşağıda tablolar şeklinde sunulmaktadır. Hazırlanan görüşme formunda yer alan “Yön kavramı size neyi ifade etmektedir? Açıklayınız.” şeklinde yöneltilen ilk soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular **Tablo 4**'te yer almaktadır.

Yön Kavramının Tanımı	f
Bir şeyin başka bir yere göre bulunduğu konumu	27
Bir şeyin yüzünün baktığı taraf	4
Bir yerin ne tarafta olduğunun belirtilmesi	2
Bir yere gitmek için izlenen yol	1
Ara ve ana yönler (Kuzey, Güney, Doğu, Batı, Kuzeydoğu, Kuzeybatı, Güneybatı, Güneybatı)	1
Toplam	35

Tablo 4'e bakıldığında öğretmenler yön kavramına ilişkin bir şeyin başka bir yere göre bulunduğu konumu, bir şeyin yüzünün baktığı taraf, bir yerin ne tarafta olduğunun belirtilmesi, bir yere gitmek için izlenen yol ve ara ve ana yönler olarak tanımlamaktadır. Katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

“Herhangi bir yerin bilinen başka bir yere göre nerede olduğunu belirten kavram.” (EÖ6)

“Bulduğun yere göre görmek istediğin taraftır.” (EÖ1)

“Bir yere gitmek için izlenen yol, gidilen yana yön denir.” (KÖ5)

“Bir yerin başka bir yere göre konumu yöndür.” (KÖ4)

“...Güneşin doğusuna ve batısına göre yeri belirleriz. Buna göre eşyanın konumunu ana ve ara yönleri kullanarak belirleriz.” (KÖ3)

Görüşme formunda yer alan “Yönleri hangi derslerin konuları içinde öğretiyorsunuz? Dersleri ve konularını yazarak açıklayınız.” şeklinde yöneltilen ikinci soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular **Tablo 5**'te yer almaktadır.

Dersler	Konular	f
Sosyal Bilgiler	Yönlerimiz	28
	Yer Tarifi Yapalım	
	Yaşadığımız Yer	
	Ülkeleri Tanıyalım	
	Komşularımız	
	Türk Cumhuriyetleri	
	Harita Üzerinde Bölgeler ve İller	
	Krokinin Hayatımızdaki Yeri	
Hayat Bilgisi	Yönler ve Yön Bulma Yöntemleri	27
	Okulumun ve Sınıfımın Yeri	
	Evimizde Hayat	
	Yönümüzü Buluyoruz?	
Fen Bilimleri	Yönler ve Yön Bulma Yöntemleri	5
	Yaşadığı Yerin Adresini Tarif Etme (Evinin, Sınıfının Ve Okulunun Krokinini Çizme)	
	Yer Kabuğu ve Dünyamızın Hareketleri	
	Gezegemizi Tanıyalım	
Matematik	Kuvvetin Etkileri	5
	Miknatıslara Uygulanan Kuvvet	
Türkçe	Uzamsal İlişkiler	5
	Yer Yön Kavramı	
	Karşıt Anlamlı Sözcükler	3

Tablo 5'te görüldüğü üzere öğretmenlerin yönleri hangi derslerde ve konularda öğrettiklerine ilişkin görüşleri doğrultusunda sırasıyla Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, Fen Bilimleri, Matematik ve Türkçe derslerinde yer alan ilişkili konularda öğrettiklerini ifade ettiği görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

"Yönleri en çok Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde öğretiyoruz." (KÖ2)

"1. sınıfta Hayat Bilgisi dersinde başlıyoruz. Çocuk güneşin ne taraftan doğduğunu ve battığı buna göre de ana yönleri öğretiyorlar. En son 4.sınıfta Sosyal Bilgiler dersinde ara yönler dışında diğer yöntemleri de kullanarak yön bulmayı öğretiyor." (KÖ3)

"Yönleri Hayat Bilgisi dersinde 3.sınıfta Yönümüzü nasıl buluyoruz? Konu başlığında öğretiyoruz." (KÖ5)

"Yönler Hayat Bilgisinde Evimin Yeri, Sınıfımın Yeri konularında, 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Yönler ve Yön Bulma Yöntemleri" (KÖ6)

"4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yönleri öğretiyorum" (EÖ5)

"Matematik dersinde. Sağ, sol, ön, arka, alt üst gibi kavramlarla başlıyorum." (KÖ7)

"4. sınıf Fen Bilimleri dersinde Mıknatıslar konusunda." (KÖ9)

Sınıf öğretmenleri ilgili sınıf seviyelerinde Türkçe, Fen Bilimleri, Matematik, Sosyal Bilgiler dersi gibi çeşitli dersleri öğrencilere öğretmektedir. Sınıf öğretmenleri yön ve yön bulma ile ilgili kazanımları en fazla 4. Sınıf Sosyal bilgiler dersi ve konularında öğrettiği görülmektedir.

Görüşme formunda yer alan "Öğrencilerinize yön bulmada kullanılan tekniklerden hangilerini öğretiyorsunuz? Açıklayınız." şeklinde yöneltilen üçüncü soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6: Öğretmenlerin Yön Bulmada Kullandıkları Tekniklere İlişkin Görüşleri	
Teknikler	f
Pusula	29
Güneş	28
Kutup yıldızı	24
Karınca yuvası	23
Yosunlar	22
Çubuk - Gölge ucu	20
Minare- Cami kapısı	15
Mezarlıklar	9
Ayçiçeği	2
Toplam	172

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin yön bulmada kullandıkları tekniklere ilişkin görüşleri doğrultusunda pusula, güneş, kutup yıldızı, karınca yuvası, yosunlar, çubuk- gölge ucu, minare- cami kapısı, mezarlıklar ve ayçiçeği gibi doğal yön bulma yöntemleri ile bir araç yardımıyla yön bulma yöntemlerini kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

"Pusula, karınca yuvaları, gölge, minare kapıları, ağaç ve taşların yosun tutan tarafları, Kutup Yıldızı" (KÖ7)

"Pusula, Güneş, Kutup Yıldızı, ağaç yosunları, minare kapılarıdır. Bu tekniklerin nasıl kullanılacağını anlatıyorum." (EÖ2)

"Güneş, pusula, Kutup Yıldızı, ağaçların yosunlu yüzü, karınca yuvalarıdır. Doğa ve çevre şartlarına göre uygulama yaptırıyorum." (KÖ8)

"Pusula, Güneş, Kutup Yıldızı, gölge ucu, yosunları kullanarak çoğunlukla anlatım nadiren uygulama olarak bölgenin coğrafi şartlarına göre anlatırım." (EÖ4)

"Yön bulmada pusula, Güneş, Kutup yıldızı, gölge ucu yöntemlerinin hepsini öğretiyoruz. Ancak okulda uygulaması çok kolay ve öğrencinin de işin içinde olduğu Güneş yöntemini en çok kullanıyoruz. Sağ elimizi Güneş'in doğduğu yöne uzatırsak sol elimiz Batı'yı önümüz Kuzey'i arkamız Güney'i gösterir." (EÖ3)

Öğretmenler tarafından verilen cevaplar çerçevesinde yön bulmada en fazla kullandıkları tekniğin "Pusula" ve "Güneş"; en az kullandıkları teknik ise "Ayçiçeği" olduğu görülmektedir.

Görüşme formunda yer alan "Öğrenciler yön bulma tekniklerinden hangilerini kullanıyorlar? Açıklayınız." şeklinde yöneltilen dördüncü soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 7: Öğretmenlerin, Öğrencilerin Yön Bulmada Hangi Teknikleri Kullandıklarına İlişkin Görüşleri	
Teknikler	f
Güneş	25
Pusulula	20
Yosunlar	13
Karınca yuvası	10
Kutup yıldızı	9
Gölge boyu- Çubuk	7
Minare- Cami kapısı	6
Toplam	90

Tablo 7'ye bakıldığında öğretmenler, öğrencilerin yön bulmada güneş, pusula, yosun, karınca yuvası, kutup yıldızı, gölge boyu- çubuk, minare- cami kapısı tekniklerini tercih ettiğini belirtmektedir. Öğrencilerin en fazla kullandıkları tekniğin "Güneş" ve "Pusulula" olduğu görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

"Öğrenciler en çok Güneş ve pusulayı kullanıyor. Öğrenciler diğer yöntemleri uygulaması her zaman mümkün olmayacağı için bu teknikleri kullanıyorlar." (KÖ18)

"Güneş'in konumu, yosunlar, mezarlıklar, saat yöntemi, karınca yuvaları." (KÖ19)

"Güneş, pusula, karınca yuvaları, ağaçların yosunlu tarafları." (KÖ20)

"Pusulula, Güneş'in konumuna göre yön buluyorlar. Hayali Kutup Yıldızı, yosunlara göre yön buluyorlar. Vücutlarının öne, arkası, sağ kol ve sol kollarını kullanarak yön buluyorlar." (KÖ21)

"Güneş'i kullanarak." (KÖ22)

Görüşme formunda yer alan "Yönleri öğretirken hangi araç gereçleri kullanıyorsunuz? Açıklayınız." şeklinde yöneltilen beşinci soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8: Öğretmenlerin Yönleri Öğretirken Kullandıkları Araç ve Gereçlere İlişkin Görüşleri	
Araç-gereçler	f
Teknolojik aletler (Projeksiyon, Sunu, Akıllı Tahta)	11
Harita	9
Materyal (Küre, Şekil...)	5
Saat	5
Kroki (Üç Boyutlu)	4
Yön Levhaları	3
Mıknatıs	2
Ders Kitabı-EBA-Okulistik	2
Toplam	41

Tablo 8 incelediğinde öğretmenlerin, öğretmenler yönleri öğretirken teknolojik aletler, harita, materyal, saat, kroki, yön levhaları, mıknatıs, ders kitabı-EBA-Okulistik gibi araç ve gereçleri kullandıklarını ifade etmektedirler. Öğretmenlerin en fazla kullandıkları araç ve gereçlerden "Teknolojik aletler" ile "Harita" yı kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

"Akıllı tahta, pusula, Güneş modeli, çubuk. Konu ile ilgili görseller ve videolar izlettirilir. Yaparak yaşayarak etkinlikler yapılır." (KÖ9)

"Pusulula, mıknatıs, saat, Güneş'in konumunu. Bunları kullanıyorum." (KÖ10)

"Pusulula, mıknatıs, saat, Güneş'in konumunu, çubuk yöntemini. Bunların yardımıyla öğretiyorum." (KÖ11)

"Pusulula, harita, kroki ve yön levhaları." (EÖ6)

"Pusulula, harita, projeksiyon, kroki." (KÖ12)

Görüşme formunda yer alan "Yönleri öğretirken karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Bu sorunların üstesinden gelmek için neler yapılabilir? Açıklayınız." şeklinde yöneltilen altıncı soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular Tablo 9' da yer almaktadır.

Tablo 9: Öğretmenlerin Yönleri Öğretirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri	
Sorunlar	f
Soyut bir konu olması	17
Yön kavramlarının karıştırılması	16
Uygulamada zorluk yaşanması	11
Yeterli tekrar yapılmaması	2
Zaman yetersizliği	1
Materyal yetersizliği	1
Toplam	48
Çözüm önerileri	f
Uygulama alanları olmalı	17
Doğa gezileri	8
Materyal kullanımı	7
Pekiştirme	6
Eğitsel oyunların kullanımı	5
Öğretmenlere hizmet içi eğitim	1
Öğretim programlarının yapılandırılması	1
Okulların fiziki yapılarının iyileştirilmesi	1
Toplam	46

Tablo 9'a göre öğretmenler yönleri öğretirken karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri doğrultusunda yönlerin soyut bir konu olması, yön kavramlarının karıştırılması, yeterli tekrar yapılmaması, uygulama zorluğu ile zaman yetersizliği sorunlarıyla karşılaştıklarını belirtmektedir. Katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

"Sağ ve sol karışabiliyor. Bazen kendilerine göre mi resme göre mi olduğuna şaşırıyorlar." (KÖ13)

"Öğrencilerin bazılarında soyut kalabiliyor. Zihinlerinde somutlaştıramadıkları içinde öğrenmede zorlanıyor." (KÖ14)

"Öğrenciler sağını solunu karıştırabiliyor. Yönler konusunun planlandığı tarihte güneşli gün olmaması." (KÖ15)

"Öğrenciler için biraz soyut kalabiliyor. Kutup Yıldızı, yosunlar, taşlar bu gibi örneklerle konuyu onların anlayabilecekleri hale getiriyoruz. Çok tekrar yapılması ve pekiştirme amaçlı drama yapılması gerekiyor. En azından bir yöntemi unutsa da diğeri aklında kalabilir şeklinde düşünüyoruz." (KÖ16)

"Güneş'in doğuşunu göstermek istesek bile işleniş dönemi buna denk düşmüyor. Doğduğunu görmüyorlar. Soyut olduğu için ezberde kalıyor." (KÖ17)

Öğretmenlere göre yönlerin soyut bir konu olması ve somutlaştırılmaması gerekçesiyle yönleri öğretirken karşılaşılan en önemli sorun olarak ifade edildiği görülmektedir. Öğretmenler sağ ve sol ile kuzey ve güney yön kavramlarını öğretmekte zorlandıklarını ayrıca yönün resme göre mi yoksa kendilerine göre mi doğru olduğu konusunda şaşırımları nedeniyle yön kavramlarının karıştırıldığını ifade etmektedirler. Bunların dışında öğretmenlerin, öğrencileri doğal ortamlara götürme imkânı olmadığı için yönleri öğretemedikleri, güneşe göre yön öğretilirken konunun anlatıldığı tarih aralığı güneşli bir tarih aralığına denk gelmediği, sınıf içinde her yönün öğretilmediği sebepleriyle uygulama sürecinde zorlandıklarını; öğretmenler, öğrencilerin öğrendikleri yönleri unutmamaları için yeterli tekrar yapamadıklarını; ders süresinin kısıtlı olması gerekçesiyle yönleri tam olarak öğretemediklerini zaman yetersizliği nedeniyle sorunlar yaşadıklarını belirtmektedir.

Konuya ilişkin derinlemesine bilgi edinmek amacıyla *"Sorunların üstesinden gelmek için neler yapılabilir?"* sorusu sorulmuştur. Öğretmenler yönleri öğretirken karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri doğrultusunda en fazla uygulama alanlarının yer alması ifadesini önermektedir. Ayrıca öğretmenler materyal kullanımı, doğa gezileri yapılması, pekiştirme yapılması, eğitsel oyunların kullanımı, öğretmenlere hizmet içi eğitimin verilmesi, öğretim programlarının yapılandırılması ve okulların fiziki yapılarının iyileştirilmesi gerekliliği şeklinde önerilerde bulunmuşlardır.

Görüşme formunda yer alan *"Öğrencileriniz kroki çizerken ne gibi zorluklar yaşıyor? Açıklayınız."* şeklinde yöneltilen yedinci soruya ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10: Öğretmenlerin, Öğrencilerin Kroki Çizerken Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Görüşleri

Sorunlar	f
Kuş bakışı çizim yapamamaları	13
Bulunduğu çevreyi/mekânı tanımadıkları	7
Krokiyi yönüne uygun çizememeleri	4
Yapıları görselleştirememeleri	4
Unsurların yönlerini karıştırmaları	1
Sembol kullanımında zorlanmaları	1
Doğal ve yapay unsurları konumlandıramamaları	1
Toplam	31

Tablo 10 incelediğinde öğretmenler, öğrencilerin kroki çizerken kuş bakışı çizim yapamadıklarını, bulunduğu çevreyi/mekânı tanıyamadıklarını, krokiyi yönüne uygun çizemediklerini, yapıları görselleştiremediklerini, unsurların yönlerini karıştırdıklarını, sembol kullanımında zorlandıklarını, doğal ve yapay unsurları konumlandıramadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

“Kuş bakışı görünümü hayal etmede yer-yön karmaşası yaşanabiliyor.” (KÖ23)

“Küçük yaş düzeyinde şekillerin çizilmesi zor oluyor.” (KÖ24)

“Krokiyi zihinlerinde canlandırmada zorluk yaşıyorlar.” (KÖ25)

“Çoğu öğrenci servisle okula ulaştıkları için yol krokisini çizmede zorlanıyor.” (KÖ26)

“İyi bir gözlem yapıldığında kroki çiziliyor. Ayrıntı fazla olduğunda ise karıştırabiliyorlar.” (KÖ27)

Öğrencilerin kroki çizerken en fazla karşılaştıkları sorun kuş bakışı çizim yapamadıkları ardından bulunduğu çevreyi/mekânı tanımadıkları şeklindeki ifadelere yer verildiği görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu yön kavramını “bir şeyin başka bir yere göre bulunduğu konumu” şeklinde tanımladıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin yön kavramının tanımını günlük yaşamında kullandığı bilgilerden faydalanılarak ifade ettiği görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin yön bilgileri öğretmenin yön dilini anlamlı olarak kullanmasıyla ilişkilidir (Preston ve Herman, 1983). Bu noktadan hareketle öğretmenlerin yön kavramına hakkında yaptıkları tanımların çoğunlukla konum, taraf, yol şeklindeki ifadeleri kullanarak aynı şeyi anlamak istediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla öğrencilere de bu şekilde aktaracaklardır.

Öğretmenlerin yönleri hangi derslerde hangi konular kapsamında öğrettiklerine yönelik görüşleri sırasıyla Sosyal Bilgiler dersinde “yönlerimiz, yer tarifi yapalım, yaşadığımız yer, ülkeleri tanıyalım, komşularımız, Türk cumhuriyetleri, harita üzerinde bölgeler ve iller, krokinin hayatımızdaki yeri, yönler ve yön bulma yöntemleri”; Hayat Bilgisi dersinde “okulumun ve sınıfımın yeri, evimizde hayat, yönümüzü buluyoruz, yönler ve yön bulma yöntemleri, yaşadığı yerin adresini tarif etme”; Fen Bilimleri dersinde “yer kabuğu ve dünyamızın hareketleri, gezegenimizi tanıyalım, kuvvetin etkileri, miknatıslara uygulanan kuvvet”; Matematik dersinde “uzamsal ilişkiler, yer yön kavramı konuları kapsamında ve Türkçe dersinde karşıt anlamlı sözcükler” konuları kapsamında olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin yön bulmada kullandıkları tekniklere ilişkin görüşleri başında pusula yer alırken, pusulayı sırasıyla güneş, kutup yıldızı, karınca yuvası, yosun, çubuk- gölge ucu, minare-cami kapısı, mezarlıklar ve ayçiçeği takip etmektedir. Bu bulgu, Demirkaya ve arkadaşları (2004) çalışmasında 4. sınıf öğrencilerine yön kavramının öğretilmesinde ele aldıkları metotlardan bazıları ile ortak olduğu görülmektedir. Öğretmenler, öğrencilerin yön bulmada en çok güneşi kullandıklarını, ardından pusula, yosun, karınca yuvası, kutup yıldızı tekniklerini tercih ettiklerini belirtmektedir. Akkuş ve Kuzey (2018) çalışmalarında ortaokul öğrencilerinin yön bulma ve tarif etmede en fazla yosun, karınca yuvası, kutup yıldızı ve pusula yöntemlerini kullandıkları sonucu ile benzer olduğu görülmektedir.

Öğretmenler bilgiyi oluşturmak, düzenlemek, elde etmek ve ifade etmek için eğitim sürecinde çok çeşitli araç ve gereçlere başvurmaktadır (Hyerle, 1996). Öğretmenlerin büyük bir kısmının yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların öğretimi kapsamında başvurdukları araç ve gereçlere ilişkin görüşlerinde en fazla teknolojik aletler ile haritayı tercih ettiği görülmektedir. Bu bağlamda öğretmelerin bu görüşlerini destekleyen araştırmaların olduğu tespit edilmiştir. Tuna ve arkadaşları (2012) çalışmalarında konum ve yön bulma gibi temel harita becerilerinin bireylerde kalıcı hale gelebilmeleri için öğrencilerin teknoloji (Coğrafi Bilgi Sistemleri, Google Earth, gibi) kullanmalarını vurgulamaktadır. Akengin, Tuncel ve Cendek (2016) öğretmenlerin haritanın derslerde kullanılmasının dersin anlaşılmasına olumlu şekilde etkilediğini belirtirken, benzer bir çalışmada ise harita kullanımının öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığını

belirtmektedir (Aktürk, Yazıcı ve Bulut, 2013). Özellikle yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasında günümüz teknolojilerini kullanarak kazandırılması öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracağı söylenebilir.

Öğretmenler derslerinde yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasında karşılaşılan engellerin başında soyut bir konu olması, yön kavramlarının karıştırılması ve uygulamada zorluk yaşanması şeklinde belirtmişlerdir. Oğuz, Kurnaz, Karatekin ve İbret (2012) çalışmalarında, öğrencilerin verilen kavram ile özelliklerini doğru şekilde eşleştiremediklerine dikkat çekmiştir.

Öğretmenler yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların öğrencilere daha kolay kazandırabilmeleri amacıyla uygulama alanları olmalı, doğa gezileri yapılmalı ve materyal kullanılmalı şeklinde çözüm önerileri sunmaktadır. Bu sonucu destekleyen araştırmalar yer almaktadır. Malkoç (2014) çalışmasında, öğretmenler sınıf dışı ortamları kullandıklarında öğrencilerde kalıcı öğrenmeler sağlayarak, bilgiyi somutlaştırdığını belirtmektedir. Bu sonucu destekleyen bir diğer çalışma ise Çepni ve Aydın (2015) öğretmenlerin sınıf dışı ortamların, yaparak yaşayarak öğrenmelere olanak sunduğunu ve buna bağlı olarak öğrencilere etkili öğrenmeler sağladığını belirtmişlerdir. Öğrenciler, düşündüren ve duygusal yaklaşım uygulamalarını içeren etkinliklerde daha fazla şey öğrendiği görülmektedir. (Milkova, Vymetalkova ve El-Hmoudova, 2015). Bu doğrultuda öğretmenler yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırırken sınıf dışı faaliyetlere yer vermesi öğrencilerin öğrenme sürecine olumlu şekilde katkı sağlayabilir.

Öğretmenler, öğrencilerin kroki çizerken karşılaştıkları engellerin başında kuş bakışı çizim yapamamaları, bulunduğu çevreyi/mekânı tanımadıkları şeklinde ifade etmektedirler. Bu bulguyu destekleyen Akkuş ve Kuzey (2018) çalışmalarında öğrencilerin kroki çizme ve okuma becerisini yaşama aktarmada başarısız olduklarını tespit etmiştir. Benzer bir çalışma ise Bahar, Sayar ve Başbüyük (2010) ilköğretim öğrencilerinin kroki okuma becerisinde başarısız oldukları görülmektedir. Köşker (2012) çalışmasında bireylerin yaşadıkları yerin ayrıntılı krokisini çizebilmeleri, mekânı algılama, analiz etme ve değerlendirme becerileri gerektirdiğine dikkat çekmektedir. Tuna ve arkadaşları (2012) çalışmalarında yön bulma, harita üzerinde kendi konumunu bulabilme, tarif edebilme ve çeşitli ülke, il ve ilçeleri gösterebilme yönünden toplum seviyesinin önemli ölçüde düşük olduğunu tespit etmiştir. Bu durumdan hareketle öğrencilere ilkökul seviyesindeki öğretim programlarında yer verilen yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla sınıf öğretmenlerine önemli bir görev düşmektedir.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle şu önerilere yer verilmiştir:

- Öğretmenler yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasında sınıf dışı faaliyetlere yer verebilir.
- Sınıf öğretmenleri ilkökul seviyesinde yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasında etkilidir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin bu yeterliliklere sahip olması gerekmektedir.
- Farklı derslerde yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasına yönelik etkinlikler düzenlenebilir.
- İlkokul öğretim programlarında yön ve yön bulma ile ilgili kazanımların kazandırılmasına ilişkin çeşitli etkinliklere yer verilebilir.
- İlkokul öğrencilerinde yön bulma ile ilgili kazanımların geliştirebilmek için çeşitli etkinliklerle derslerde ve günlük hayatta sık sık pekiştirme yaptırılabilir.

To Cite This Article: Aydınözü, D., Demirbaş, İ. & Demir, B. D. (2020). Classroom teachers' opinions on gaining gains related to direction and direction finding in primary school students. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 41, 59-72.

Submitted: July 31, 2019

Revised: September 08, 2019

Accepted: September 18, 2019

EXTENDED ABSTRACT

CLASSROOM TEACHERS' OPINIONS ON GAINING GAINS RELATED TO DIRECTION AND DIRECTION FINDING IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS

INTRODUCTION

Education is the process of transferring knowledge, skills and value. Within the scope of this process, skills are important gains that can be achieved in the education process and is indispensable elements of education and training. Students use skills to evaluate and make decisions about objects, events and materials (Ünlü and Yıldırım, 2017). The skills acquired through education and training are the skills that students can use both in school and throughout life. One of these skills is the ability to perceive space. As students develop their ability to perceive space, they realize that there are other places outside of their living environment. Thus, students can easily comprehend the relationship between them, knowing that different places have similar and different characteristics (Sönmez, 2010).

There are skills that individuals can use both in school and throughout life. One of these skills is the ability to perceive space. It is important for individuals to be able to determine the location they live in daily life, to determine the route and direction, to be able to comprehend the geographical information about the place they are located and to acquire the ability to perceive the place in order to adapt to the environment they live in (Safi, 2010).

Direction finding should be considered as a skill that needs to be taught because it is a target-oriented action that involves conscious and includes mental processes (Yaylaci, 2016). Individuals' ability to use maps and find direction provides them social and economic benefits in many ways (Tuna, Demirci and Gültekin, 2012). Along with the historical development of humanity, methods of direction-finding skill have also developed and diversified (Kuzey, 2017). These methods are natural direction-finding methods (Sun, Polar Star, Moss, Ant Nest) with the help of a tool (shadow bar, graveyard, clock, compass, GPS (Global Positioning System) Technology) in the form of direction finding methods.

It is important in many countries that individuals have sufficient level of directional skills (Tuna, Demirci and Gültekin, 2012). These methods are taught to students in a variety of courses from elementary school onwards. The navigational in Turkey, starting from the period of pre-school, primary, secondary, are conferred with a number of training programs by the end of secondary education. In the 2018 Life Studies and 2018 Social Studies course curriculum, skills are seen as one of the core elements of the program (MEB, 2018a; MEB, 2018b).

Purpose of the Research

The aim of this study is to determine the opinions of primary school students towards classroom teachers in order to gain direction and direction gains. The aim of the research is to determine the views of classroom teachers towards the ability of direction. In line with the aim "What are the opinions of the classroom teachers about gaining direction and direction to the primary school students?" the question constitutes the problem question of the research. Within the framework of this basic problem, answers to the following questions were sought.

- What are teachers' views on the concept of direction?
- In which lessons do teachers teach directions?
- Which of the techniques teachers use to find directions?
- According to teachers, what techniques do students apply in finding directions?
- What tools do teachers use when teaching directions?
- What are their views on the problems teachers face when teaching directions?
- According to teachers, what difficulties do students experience when drawing sketches?

METHOD

The research model was conducted with qualitative research. Qualitative research is a method in which a qualitative process is followed in order to present perceptions and events in a realistic and holistic way in the natural environment (Yıldırım and Şimşek, 2016: 41).

The study group consists of 35 (29 female, 6 male) primary school teachers working in the schools of the Ministry of National Education in the spring term of 2018-2019 academic year in Kastamonu city center.

In accordance with the purpose of the study, an open-ended interview form was prepared by the researchers. The structured interview allows for comparisons by identifying the parallelism and difference between the information provided by the interviewees (Yıldırım and Şimşek, 2016). The interview form consists of two parts. The first part includes personal information of the participants and the second part includes interview questions. The interview form consists of 7 open-ended questions. At the stage of collecting the research data, the interview form was collected between May 1, 2019 and June 2, 2019. The content analysis technique was used to analyze and interpret the data obtained as a result of the research. In the content analysis, any qualitative data reduction and interpretation efforts are aimed to determine the basic consistencies and meanings by taking qualitative data (Patton, 2014: 453).

When the data was analyzed, the teachers were coded as KÖ1 (female teacher 1) and EÖ1 (male teacher 1). The analysis process of the data was carried out by sticking to the obtained data. The analyses were examined by a second researcher and the reliability of the coding was ensured. The reliability formula of the study was calculated as "reliability = 80 %". The matching codes are used in reaching the themes and are included in the tables.

FINDINGS

Teachers' position of something related to the concept of direction, the side of something facing, indicating where a place is on the side, the path to go somewhere and intermediate and main directions.

The views of the teachers about the subjects they taught in the subjects were examined. Teachers express that they teach on related subjects in Social Studies, Life Sciences, Science, Mathematics and Turkish courses respectively.

In line with the opinions of the teachers about the techniques they used to find direction, it is seen that they use natural direction finding methods such as compass, sun, polar star, anthill, algae, stick - shadow tip, minaret - mosque gate, cemeteries and sunflower, and direction finding methods with a vehicle. The most commonly used technique for finding directions is compass and sun; the least used technique is sunflower.

Teachers state that students prefer sun, compass, algae, anthill, pole star, shadow-length, minaret mosque gate techniques in finding direction. It is seen that the most commonly used technique is the sun and compass.

Teachers use technological tools, maps, materials, clocks, sketches, direction plates, magnets, textbooks, etc., while teaching teachers directions. It is seen that teachers use map with technological tools, which is one of the most used tools and equipment.

In line with their views on the problems they face when teaching aspects, teachers state that aspects are an intangible subject, they encounter problems of mixing direction concepts, not doing enough repetition, difficulty of implementation and lack of time. According to the teachers, it is seen that the directions are the most important problem encountered when teaching the directions because it is an intangible subject and cannot be embodied. Teachers suggest that the most application areas should take place in line with the solution suggestions for the problems they face while teaching the directions.

The teachers stated that the students could not draw a bird's-eye view when drawing a sketch, could not recognize the Environment/place in which it is located, could not draw the sketch according to its direction, could not visualize the structures, mixed the aspects of the elements, forced the use of symbols, could not position the natural and artificial elements. The most common problem faced by the students in drawing sketches was that they could not make a bird's eye view and then they did not recognize the environment / place they were in.

CONCLUSION

The majority of classroom teachers involved in the study identified the concept of direction as “the position in which something is made according to another place”. In addition, students' direction information is related to the teacher's use of direction language (Preston and Herman, 1983).

Aspects of the teachers in which subjects in which they teach their views in order of Social Studies course; directions, place description, let us know where we live, countries, neighbors, Turkish Republics, regions and provinces on the map, the place of sketch in our lives, directions and direction finding methods within the scope of the topics, Life Information course; school and classroom, life in our home ; earth crust and movements of our world, let us know our planet, effects of force, force applied to magnets, spatial relations in mathematics lesson, the concept of direction in the context of the concepts of place and in Turkish lesson is seen to be covered by the subject of opposite meaningful words. Akkuş and Kuzey (2018) studies show that secondary school students are most similar in direction finding and describing with the result that they use moss, ant nest, pole star and compass methods.

The compass was at the beginning of the teachers' views on the techniques used to find direction, followed by the sun, the polar star, the anthill, the moss, the rod - shadow tip, the minaret - mosque gate, the cemeteries and the sunflower. In contrast, teachers stated that students mostly used the sun in finding directions, and then they preferred compass, algae, anthill, pole star, shadow-stick, minaret-mosque gate techniques. In this respect, teachers will contribute positively to the learning process by taking part in activities outside the classroom while making gains related to direction and direction finding.

It is seen that most of the teachers prefer the map with technological tools in their opinions about the tools and equipment they apply within the scope of direction teaching.

The teachers stated that the main obstacles encountered in gaining direction and direction skills in their courses is an abstract subject, mixing the concepts of direction and having difficulty in implementation. Teachers provide solution suggestions in the form of application areas, nature trips and materials should be used in order to enable students to gain direction skills more easily.

Teachers state that they cannot draw a bird's eye view at the beginning of the obstacles that students encounter while drawing sketches and that they do not recognize the environment / place they are in. Supporting this finding, Akkuş and Kuzey (2018) found that students failed to draw sketches and transfer their reading ability to life.

Kaynakça / References

- Akengin, H., Tuncel, G. & Cendek, M. E. (2016). Öğrencilerde harita okuryazarlığının geliştirilmesine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 34, 61-69.
- Akkuş, Z. & Kuzey, M. (2018). Ortaokul öğrencilerinin harita ve yön becerilerine sahip olma ve bu becerileri yaşama aktarabilme durumları üzerine bir değerlendirme. *Millî Eğitim*, 218, 201-233.
- Aktürk, V., Yazıcı, H. & Bulut, R. (2013). Sosyal bilgiler dersinde animasyon ve dijital harita kullanımının öğrencilerin mekân algılama becerilerine yönelik etkileri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 1-17.
- Bahar, H. H., Sayar, K. & Başbüyük, A. (2010). İlköğretim öğrencilerinin kroki okuma becerilerinin incelenmesi (Erzincan Örneği), *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 229- 246.
- Başoğlu, Z. (2007). *İlköğretim çağındaki çocukların yön bulma davranışlarının biçimlenmesinde iç mekân renk uygulamalarının etkileri*. (Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Çepni, O. & Aydın, F. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıf dışı okul ortamlarına ilişkin görüşleri. *International Journal of Social Science*, 39, 317-335.
- Çiftçi, B. & Akça, D. (2019). 2005 ve 2018 sosyal bilgiler öğretim programlarının coğrafi beceri ve coğrafi kazanım alanlarının karşılaştırılması. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1), 33-59.
- Demiralp, N. (2006). *Coğrafya öğretiminde gösteri yöntemi kullanılarak harita ve küre kullanım becerilerinin geliştirilmesi*. (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Demirkaya, H., Çetin, T. & Tokcan, H. (2004). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yön kavramı öğretiminde kullanılabilecek metotlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 39-70.
- Dönmez, C. & Yazıcı, K. (2008). *T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dunn, J. M. (2011). Location knowledge: Assessment, spatial thinking, and new national geography standards. *Journal of Geography*, 110(2), 81-89.

- Gersmehl, P. & C. Gersmehl. (2006). Wanted: A concise list of neurologically defensible and assessable spatial thinking skills. *Research in Geographic Education* 8, 5–38.
- Hyerle, D. (1996). Thinking maps: Seeing is understanding. *Educational Leadership*, 53(4), 85-89.
- Karatekin, K. (2006). *İlköğretim 4.sınıf sosyal bilgiler dersinde yön ve yön bulma yöntemleri konusunun çoklu zekâ kuramına göre öğretilmesinin öğrenci başarısına etkisi*. (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Koç, H. & Aksoy, B. (2009). Harita Becerileri ve 11-14 Yaş Grubundaki Öğrencilerin Yapabilecekleri Harita Becerileri. M. Safran (ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 361-387). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Köşker, N. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının mekânsal biliş yeterliliklerine ilişkin düşünceleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 4(3), 161-173.
- Kuzey, M. & Değirmenci, Y. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının harita ve yön okuryazarlığına ilişkin kavramları anlama düzeyleri ve kavram yanılgıları. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(223), 207-230.
- Kuzey, M. (2017). Cumhuriyetin ilanından günümüze hayat bilgisi öğretim programlarında harita ve yön okuryazarlığı. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 1-18.
- Malkoç, S. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde sınıf dışı okul ortamlarının kullanılma durumları* (Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- MEB. (2018a). *Hayat bilgisi dersi öğretim programı (İlkokul 1, 2 ve 3. sınıflar)* 12 Nisan 2019 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354> adresinden erişilmiştir.
- MEB. (2018b). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6. ve 7. sınıflar)* 19 Mayıs 2019 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354> adresinden erişilmiştir.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayınları.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (2nd Edition). Calif.: SAGE Publications.
- Milkova, E., Vymetalkova, D. & El-Hmoudova, D. (2015). Practising and reinforcing skills using puzzles. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 182, 660 – 667.
- Oğuz, S., Kurnaz, M. A., Karatekin, K. & İbret, B. Ü. (2012). Temel astronomi konularına ilişkin sınıf öğretmen adaylarının algılarının belirlenmesi. *XI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda* sunulmuştur, Rize, Türkiye.
- Patton. M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (Çev. Ed: M. Bütün, S. Beşir Demir). (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Preston R. C. & Herman W. L. Jr. (1983). *Teaching Social Studies in the Elementary School fourth edition*. New York: Holt, Rinehart and Winston, inc.
- Safi, H. (2010). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan mekân algılama becerisinin geliştirilmesi hakkında öğretmen görüşleri*. (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Sönmez, Ö. F. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde harita becerileri*. (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- TDK. (2019). Genel Türkçe Sözlük. 21 Haziran 2019 tarihinde <http://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Tuna, F., Demirci, A. & Gültekin, N. (2012). Temel coğrafi bilgi ve beceriler toplumda ne ölçüde kullanılıyor? Yön, konum ve harita becerilerinde mevcut durum analizi. *Milli Eğitim Dergisi*. 41(195), 211-227.
- Ünlü, M. & Yıldırım, S. (2017). Coğrafya dersi öğretim programına bir coğrafi beceri önerisi: mekânsal düşünme becerisi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 35, 13-20.
- Yaylacı, Z. & Aksoy, B. (2017). Zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere yön bulma becerisinin kazandırılması. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 35-50.
- Yaylacı, Z. (2016). *Sosyal bilgiler dersinde, zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere yön bulma becerisinin kazandırılması*. (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Genişletilmiş 10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.